

DOI: <https://doi.org/10.37835/AMS-2024-17-18-04-4.03>

УДК 008 (510) (091)

Образ "нової жінки" у китайській культурі ХХ століття

Протягом тривалого періоду жінки у всьому світі перебували у пригніченому становищі. Феміністський рух, як ідеологічний напрямок, зародився у Європі, Британії та США на рубежі ХІХ-ХХ століть. Після Другої світової війни життя жінок у розвинених країнах змінилося. Побутова техніка полегшила ведення домашнього господарства, тривалість життя збільшилася, а зростання сфери послуг відкрило тисячі робочих місць, де фізична сила була вирішальним чинником. Незважаючи на соціально-економічні перетворення, культурні установки щодо жінки, як і раніше, вони відігравали важливу роль у суспільстві.

Друга хвиля жіночого визвольного руху припала на 1960-1970-і роки ХХ століття. У червні 1966 року було створено аналог Національної асоціації сприяння прогресу кольорового населення (НААСР) – Національна організація жінок (NOW) [2, р. 5-10]. До кінця другого року існування організації лідери NOW дійшли консенсусу щодо шести пунктів, необхідних для забезпечення рівності жінок: забезпечення дотримання законів, що забороняють дискримінацію при прийнятті на роботу, право на відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами, відкриття центрів для догляду за дітьми, які відкрили доступ жінкам до повноцінної роботи, податкові відрахування на витрати на догляд за дитиною, рівну та нерозділену освіту, рівні можливості професійного навчання для бідних та заможних жінок. Незважаючи на розбіжності в керівництві NOW, рух за права жінок досяг багато чого за короткий період часу. Жінки отримали доступ до робочих місць, роботодавців зобов'язали надавати графіки збільшення кількості жінок, які працюють на підприємствах або у сфері послуг. Закони про розлучення були лібералізовані, роботодавцям заборонили звільняти вагітних жінок, у коледжах та університетах було створено програми для навчання жінок. Рекордна кількість жінок балотувалася та займала важливі пости у політичній сфері, спортивні федерації фінансували жіночі спортивні команди. Організація NOW просувала повну рівність в армії (включаючи бойову службу), а також домагалася збільшення федерального фінансування догляду за дітьми та створення дієвих програм щодо запобігання насильству щодо жінок. Жінки-

музиканти та жінки-композитори активно приєднувалися до феміністського руху в Європі, США та Китаю (після закінчення культурної революції) [1, р. 145-146].

Вчені сходяться на думці, що китайські жінки набули неабияку частку свободи в ХХ столітті. Китай досяг великих успіхів у боротьбі за гендерну рівність, проте жінки, як і раніше, мають нижчий статус, ніж чоловіки.

З давніх часів у Китаї склався конфуціанський патріархальний лад. Історія гендерної стратифікації більшою мірою пов'язана з філософією синівської шанобливості Конфуція. Відповідно до філософської системи Конфуція, жінки-Інь були м'якими, поступливими та пасивними, тоді як чоловіки-Ян відрізнялися жорстокістю, активністю, прагнули домінування. Наголошувалося, що гендерні відмінності були частиною природного порядку Всесвіту [3]. Якщо Інь брала гору, сакральний космічний порядок автоматично опинявся під загрозою. Суть філософії Конфуція також зводилася до єдності трьох правил: жінки підпорядковуються чоловікам, громадяни підпорядковуються правителю, а молоді підпорядковуються літнім людям. Протягом тисячоліть "правила трьох послухів" допомагали підтримувати патріархальний громадський порядок у Китаї, а образливі дії, здійснені щодо жінок, не були рідкістю. Практика зв'язування ніг дівчаткам п'яти-шестирічного віку в Китаї була одним із найжорстокіших ритуалів, який набув широкого поширення, починаючи з Х століття. Ноги дівчат залишалися пов'язаними до кінця життя, поступово деформуєчись і роблячи жінок залежними від оточуючих. Бинтування ніг дівчаткам заборонили 1902 році імператорським указом останньої династії Цін. Проте знадобилося ще кілька десятків років доти, коли практика зв'язування остаточно пішла у минуле.

Культурну революцію 1966-1976 років можна трактувати як період можливостей для жінок у новітній історії Китаю. Єдиний колір та фасон одягу, гасло "Все, що можуть робити чоловіки, можуть робити і жінки" підтверджують це твердження [5, 20].

Зміни в Китаї після Культурної революції неоднозначно вплинули на жіночий статус жінок у Китаї. Вважалося, що комуністична революція 1949 року поклала край тисячолітній історії чоловічого домінування, яку Дж. Стейсі називає "конфуціанський патріархальний лад" [4]. Насправді нерівність зберігається на інституційному та структурному рівні. З одного боку, китайські жінки досягли швидкого прогресу в гендерному відношенні і представництво жінок у вищих навчальних закладах було вищим щодо будь-якого іншого

періоду. З іншого боку, жінки, як і раніше, мали надзвичайно низький статус у суспільстві.

Слід зазначити, що всі китайські композитори-жінки знаходяться під впливом західної композиційної техніки, у них є досвід створення електронної музики, стилю гармонії та ін. Багаточисленні твори жінок-композиторів являють собою синтез китайської та західної культури, що призводить до розуміння та прийняття багатогранності та багатолікості культурних аспектів різних народів.

Література:

1. Jacqueline H. The National Organization for Women and the fight for the Equal Rights Amendment. Munich: GRIN Verlag, 2008. P. 5-10.
2. Bonnie G. Smith. Women's History in Global Perspective. Champaign, Illinois: University of Illinois Press, 2004. P. 145-146.
3. McClary S. Feminine Endings: Music, Gender, and Sexuality. Minnesota: The University of Minnesota Press, 2002. 215 p.
4. Stacey J. Patriarchy and Socialist Revolution in China. California: Tang Tsou. The Cultural Revolution and Post-Mao Reforms. A Historical Perspective. Chicago: University of Chicago Press, 1986. P. 20.
5. University of California Press, 1983. 336 p.